

การประเมินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Evaluation of Workshop Training Program for Caregivers in Childcare Centres
Under the Jurisdiction of Local Administrative Organization

รศ.ดร.จิระพันธุ์ พูลพัฒน์*

Abstract

The purpose of this research was to evaluate the Workshop Training Program provided for caregivers in childcare centres under the jurisdiction of Local Administrative Organization. The evaluation aimed at the knowledge acquired before and after the training and the training process. The research design used was one group pretest posttest. The sample were 190 caregivers from every region all over the country. The two research instruments used to collect the data were 1) two parallel tests to evaluate 11 topics of the training content and 2) the training process evaluating form. The duration of 6 days was spent for the training program at the beginning of the year 2012. Data were analysed by using percentage, mean, standard deviation and t-test.

The research results were as follows :

1. The acquisition of knowledge : the caregivers acquired more knowledge after the training program than before significantly at the .001 level.

2. The training process considering the area of content , activities and resource persons : the mean as a whole was at the high level. When ranking according to the aspects, the first was Creating Materials for Young Children, and the next were Observation, Record, Assessment and Reporting Young Children Development, and Nutrition for Young Children respectively.

As for the process, the mean as a whole was at the high level. The first rank was the personnel taking charge of the training program and the next were multimedia and services respectively.

For the training program advantage : the mean as a whole was at the highest level. The first rank was the utility and the importance of the program for the improvement of the caregivers towards developing young children, the next was the whole training curriculum that can be brought into practice.

Key words: Evaluation, Workshop Training Program, Caregivers, Childcare Centre,
Local Administrative Organization

* อาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านความรู้ก่อนและหลังการอบรม และการดำเนินการอบรม การออกแบบการวิจัยเป็นแบบกลุ่มเดียว วัดก่อนและหลัง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลเด็กจากทุกภาคทั่วประเทศ จำนวน ๑๙๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี ๒ ฉบับ คือ แบบวัดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่อบรม ๑๑ หน่วยการเรียนรู้ จำนวน ๒ ชุด และแบบประเมินการดำเนินการอบรม การอบรมดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นระยะเวลา ๖ วัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัย พบว่า

๑. ผู้ดูแลเด็กมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่อบรม หลังการอบรมมากกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑

๒. การประเมินการดำเนินการอบรม ด้านเนื้อหา รายวิชา กิจกรรมและวิทยากร ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายชื่อ อันดับแรก คือ หัวข้อสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย รองลงมาคือ การสังเกต การบันทึก การประเมินและการรายงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย และโภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัย ตามลำดับ และการประเมินด้านการดำเนินการ ในภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายชื่อ อันดับแรก คือเจ้าหน้าที่โครงการ รองลงมาคือ สื่อโสตทัศน และการให้บริการตามลำดับ สำหรับการประเมินด้านประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก อันดับแรก คือ ประโยชน์และความสำคัญของโครงการต่อการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัย รองลงมา คือหลักสูตรการอบรมทั้งหมดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

คำสำคัญ : การประเมิน โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้ดูแลเด็ก
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทนำ

สถานศึกษาปฐมวัยไม่ว่าจะเป็นการจัดโปรแกรมทางการศึกษาปฐมวัย ในระบบโรงเรียน หรือสถานรับเลี้ยงเด็ก/ศูนย์พัฒนาเด็กนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชีวิตแต่ละครอบครัว เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงของการทำงานที่ทั้งพ่อและแม่ต้องประกอบอาชีพ นำเงินมาใช้จ่ายในครอบครัว และรูปแบบของครอบครัวที่เปลี่ยนแปลงจากครอบครัวใหญ่ที่มีสมาชิกหลายคน กลายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มี พ่อ แม่ และลูก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งลูกเข้าไปอยู่ในสถานศึกษาปฐมวัยแทนการดูแลในครอบครัว ทำให้ความต้องการสถานศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น ในระยะเริ่มต้นของชีวิตเด็ก พ่อแม่จะแสวงหาสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพให้แก่ลูกของตน เพราะคุณภาพของสถานรับเลี้ยงเด็กมีผลกระทบโดยตรงต่อพัฒนาการของเด็ก มีข้อมูลจากการวิจัยยืนยันว่า ในสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ดูแลเด็กเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด และสถานรับเลี้ยงเด็กที่ได้รับการประเมินว่ามีคุณภาพสูง จะมีผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการฝึกอบรมให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะและได้รับการศึกษาทางการศึกษาปฐมวัย (Whitebook, 1995)

Eheart, B.K. (1987) กล่าวว่าเมื่อแม่ของเด็กต้องออกไปทำงาน ข้อกำหนดของสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีคุณภาพ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง สำหรับนักการศึกษาปฐมวัย นักวิจัยและผู้ปกครอง สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การดูแลเด็กมีคุณภาพ ควรจะมีการอบรมที่เฉพาะสำหรับผู้ดูแลเด็ก เพราะการอบรมเป็นสิ่งที่จะทำให้เห็นถึงสมรรถนะของผู้ดูแลเด็ก และมีความเชื่อมโยงกับคุณภาพโปรแกรมมากที่สุด

ข้อมูลจากผลการวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า ผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการศึกษาทางการศึกษาปฐมวัย มีแนวโน้มในการที่จะจัดการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยได้มีคุณภาพมากขึ้น และมีผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการศึกษาทางการศึกษาปฐมวัย หรือได้เข้าร่วมการประชุมการปฏิบัติการทางด้านนี้ จะมีความรู้สึกที่ไวต่อการปฏิสัมพันธ์กับเด็ก และจัดการดูแลเด็กได้มีคุณภาพมากกว่าผู้ดูแลเด็กกลุ่มอื่น และเด็กในห้องของผู้ดูแลเด็กจะมีความก้าวหน้าทางทักษะภาษา ถ้าผู้ดูแลเด็กผ่านการอบรมมาแล้วทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (Burchinal, Howes, Cryer and Clifford, 2002)

Click, P (2000) ได้กล่าวถึงบุคลากรที่เข้ามาทำงานในส่วนของการศึกษาปฐมวัยว่ามีความรู้และทักษะในการทำงานอยู่แล้วระดับหนึ่ง กิจกรรมการฝึกอบรมจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากได้รับความรู้และจะเกิดความภาคภูมิใจในงานและคุณภาพลักษณะในวิชาชีพดีขึ้น ผู้ปกครองในปัจจุบันเรียกร้องผู้ดูแลเด็กมากกว่าที่ผ่านมา เริ่มรู้จักเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กและสิ่งที่เด็กควรเรียนรู้ ต้องการรู้เกี่ยวกับหลักสูตรของสถานศึกษา และต้องการพูดคุยกับครูเกี่ยวกับการดูแลเด็ก ครูปฐมวัยจึงต้องมีความรู้ในการพูดคุยด้วยได้

แต่ละหน่วยงานจึงมีความจำเป็นในการที่จะต้องพัฒนาคณะทำงาน เพื่อช่วยกระตุ้นให้แต่ละคนที่ทำงานทางด้านการศึกษาปฐมวัย เกิดการเติบโตในงาน และประสบความสำเร็จในวิชาชีพ ได้มีข้อเสนอแนะในการพัฒนาคณะทำงาน ต้องมีการสอบถามสิ่งที่คณะทำงานต้องการได้รับการอบรม

Council of Australian Governments (2009) กำหนดมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติสำหรับการศึกษาระดับปฐมวัยไว้ ๗ ข้อ คือ (๑) โปรแกรมทางการศึกษาและการปฏิบัติ (Educational program and practice), (๒) สุขภาพและความปลอดภัย (Children's health and safety), (๓) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment), (๔) การจัดคณะทำงาน (Staff arrangement), (๕) ความสัมพันธ์กับเด็ก (Relationships with children), (๖) การทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน (Collaborative partnerships with families and communities) และ (๗) ผู้นำและการจัดการบริการ (Leadership and service management) สำหรับการจัดการคณะทำงาน ได้มีการระบุถึง การพัฒนาวิชาชีพ (professional development) ว่าต้องมีการวางแผนในการพัฒนาและนำไปสู่การปฏิบัติ และให้เข้าร่วมในการพัฒนาวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ

The Association for Childhood Education International (ACEI, 1998) นำเสนอข้อมูลไว้ว่า คุณภาพการเรียนรู้ของเด็กมีส่วนสำคัญต่ออนาคตและต่อชาติของตน การดูแลการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก ครูปฐมวัยต้องมีความรู้ ทักษะและการปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีการจัดการที่เหมาะสมกับความสนใจ และความต้องการของเด็กในสังคมที่หลากหลาย

ครูปฐมวัยควรมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก เริ่มตั้งแต่ระยะก่อนคลอด (Prenatal Period) เด็กทารก/เด็กเตาะเตาะ (infant/toddler) ระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับ ดนตรี ศิลปะ วรรณคดี สุขภาพ ความปลอดภัย พลศึกษา โภชนาการ เทคโนโลยี ปรัชญาและแนวคิด หลักสูตรและยุทธศาสตร์การสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน การวิจัย ภาษา คณิตศาสตร์ โลกและจักรวาลทางกายภาพและชีววิทยา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา วัฒนธรรม สังคมและจริยธรรม การบูรณาการ การประเมิน พัฒนาการของเด็กแบบองค์รวม การส่งเสริมความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับผู้ปกครองและชุมชน

Massachusetts Department of Education (2005) กำหนดมาตรฐานของโปรแกรมการศึกษาระดับปฐมวัย สำหรับเด็กวัย ๓-๕ ปี ไว้ ๑๑ มาตรฐานคือ (๑) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณะทำงานและเด็กและระหว่างเด็ก (Interactions Between Staff and Children, and Among Children) (๒) หลักสูตรและการประเมิน (Curriculum and Assessment), (๓) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment), (๔) ความร่วมมือของครอบครัว (Family Involvement), (๕) คุณสมบัติของคณะทำงานและการพัฒนาคณะทำงาน (Staff Qualifications and Staff Development), (๖) อัตราส่วนและขนาดของกลุ่ม (Group Ratio and size), (๗) สุขภาพ

และความปลอดภัย (Health and Safety), (๘) โภชนาการและบริการอาหาร (Nutrition and Food Service), (๙) การขนส่ง (Transportation), (๑๐) การบริหาร (Administration) และ (๑๑) การรับรองวิทยฐานะและการประเมิน (Accreditation and Evaluation)

มาตรฐานของคุณสมบัติของคณะทำงานและการพัฒนาคณะทำงาน (Staff Development) ได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับโอกาสสำหรับการพัฒนาคณะทำงาน โดยการกระตุ้นให้คณะทำงานเรียนต่อเพื่อเพิ่มพูน ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ที่จะช่วยทำให้เกิดคุณภาพของงานในการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็ก โปรแกรมมีรายละเอียดเขียนวางแผนการอบรมคณะทำงานและมีการบันทึกการเข้าร่วมในการอบรม จัดโอกาสให้ได้มีการอบรมอย่างน้อยปีละ ๒๐ ชั่วโมงเพื่อให้ความต่อเนื่องในการพัฒนาทักษะของคณะทำงานในการทำงานกับเด็กปฐมวัยและครอบครัว โปรแกรมการพัฒนาบุคลากรตอบสนองต่อความต้องการของคณะทำงาน โดยจัดให้มีประสบการณ์ที่หลากหลาย เช่น การสังเกตชั้นเรียน การให้คำปรึกษารายบุคคล การประชุมปฏิบัติการเป็นกลุ่ม (Group workshops) การไปเยี่ยมโปรแกรมอื่น และการเข้ารับการศึกษา ควรแบ่งเวลาที่จัดการอบรม ๒๕ % เกี่ยวกับเด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ

หัวข้อในการพัฒนาคณะทำงานควรครอบคลุมถึงเรื่องต่างๆ เช่น สุขภาพและความปลอดภัย (health and safety) การเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็ก (child growth and development) การวางแผนหลักสูตร (curriculum planning) พัฒนาการภาษาและการรู้หนังสือ (early language and literacy development) การให้คำแนะนำเด็กและเทคนิคในการจัดการกับพฤติกรรม (child guidance and behavior management technique) การประสานความร่วมมือกับชุมชน (community collaboration) การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์กับครอบครัว (communication/relations with families) การทำงานร่วมกับเด็ก/ครอบครัวจากพหุวัฒนธรรม (working with culturally and/or linguistically diverse children/families) การสืบหาและรายงานเกี่ยวกับเด็กที่ถูกทำร้ายและถูกทอดทิ้ง (detecting and reporting child abuse and neglect.) การสนับสนุนโปรแกรมและวิชาชีพทางการศึกษาปฐมวัย (advocacy for early childhood programs and the profession) จรรยาบรรณของวิชาชีพ (the profession's code of ethical conduct)

National Association for the Education of Young Children (NAEYC, 2008) ได้นำเสนอมาตรฐานการรับรองโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Program Accreditation) ไว้ ๑๐ ประการ คือ

(๑) ความสัมพันธ์ (Relationships) (๒) หลักสูตร (Curriculum) (๓) การสอน (Teaching) (๔) การประเมินผลความก้าวหน้าของเด็ก (Assessment of Child Progress) (๕) สุขภาพ (Health) (๖) ครู (Teachers) (๗) ครอบครัว (Family) (๘) ความสัมพันธ์กับชุมชน (Community Relationships)

(๙) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) และ (๑๐) ผู้นำและการจัดการ (Leadership and Management)

มาตรฐานในด้าน ครู ได้มีการกำหนดหลักการว่าเด็กจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากครูที่ได้รับการศึกษาเป็นทางการในระดับสูง และได้รับการเตรียมให้มีความเชี่ยวชาญทางการศึกษาปฐมวัย ครูที่มีการเตรียมตัวมาดีทั้งทางด้านความรู้และทักษะในพัฒนาการเด็กและการศึกษาปฐมวัย จะมาดำเนินงานได้อย่างอบอุ่น มีการปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับเด็ก จัดประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก และสร้างสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพเอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนั้นครูปฐมวัยควรจะจัดโอกาสให้ผู้สอน (Teaching staff) ได้รับการนิเทศการสอนและเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง (ongoing professional development) เพื่อให้มีความรู้และทักษะทางวิชาชีพ ที่เท่าทันเหตุการณ์

ก่อนที่ครูปฐมวัยจะทำงานกับเด็กตามลำพัง หรือผู้ที่เริ่มทำงานใหม่ ควรจะต้องมีการปฐมนิเทศให้เข้าใจกระบวนการทำงานกับเด็ก ในเรื่องของปรัชญา ค่านิยม และเป้าหมายความคาดหวังในเรื่องจรรยาบรรณ สุขภาพ ความปลอดภัย กระบวนการรับมือกับเหตุฉุกเฉิน ความต้องการของเด็กแต่ละคน การแนะแนวและเทคนิคในการจัดการชั้นเรียน กิจกรรมประจำวันและกิจวัตรประจำวันของโปรแกรม หลักสูตร การดูแลเด็กที่ได้รับการทารุณ และถูกทอดทิ้ง นโยบายและการดำเนินงานของโปรแกรม มาตรฐานของโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยซึ่งบังคับและระเบียบต่างๆ นอกจากนี้ต้องมีการติดตามให้การอบรมเพื่อขยายความรู้เพิ่มเติมขึ้น

นอกจากนี้ได้มีการกำหนดให้ครูอย่างน้อย ๓๕% มีวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่าทางการศึกษาปฐมวัย พัฒนาการเด็ก การประถมศึกษา หรือ การศึกษาพัฒนาการทางการศึกษาปฐมวัยที่ครอบคลุมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กตั้งแต่เกิดถึงระดับอนุบาล ความสัมพันธ์กับครอบครัวและชุมชน การสังเกต การบันทึก และการประเมินเด็ก การสอนและการเรียน ปฏิบัติการและพัฒนาการทางวิชาชีพ

ครูและผู้ช่วยครูทุกคนควรจะได้รับ การอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพให้มีความเชี่ยวชาญในการทำงานกับเด็กและครอบครัวที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม และภาษา ครูควรได้ประเมินตนเอง และปรับปรุงการปฏิบัติงาน มีการวางแผนการพัฒนาวิชาชีพประจำปีกับผู้นิเทศ และใช้ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนในวิชาอย่างต่อเนื่อง เข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในระดับท้องถิ่น รัฐ และภูมิภาค เพื่อจะได้ตระหนักถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก นำข้อมูลมาปรับปรุงเด็กและครอบครัวในโปรแกรมที่รับผิดชอบ

Sciarra and Dorsey (2003) ได้เสนอไว้ว่า ก่อนการอบรมต้องประเมินความต้องการของทุกคนก่อนแล้วจึงตัดสินใจเกี่ยวกับเวลา สาระ และวิธีการฝึกอบรมในแต่ละช่วงเวลา วิธีการ ยุทธศาสตร์ในการฝึกอบรมสำหรับกลุ่มประจำการ (in-service) ขึ้นอยู่กับเวลา แหล่งวิทยาการ และลักษณะของเนื้อหาสาระ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการหนึ่งที่มีประโยชน์ นอกจากรู้เนื้อหาสาระแล้ว จะได้ฝึกปฏิบัติให้ทำได้จริง วิธีการนี้ต้องการความร่วมมือจากผู้เข้ารับการอบรม และดูจะเหมาะสมกับความต้องการในการอบรมมากกว่า การบรรยายหรือการสัมมนา การใช้วิธีการนี้ควรมีการติดตามผล เพราะผู้ปฏิบัติต้องการข้อมูลย้อนกลับ และการสนับสนุนในการนำข้อมูลใหม่ไปสู่การปฏิบัติในแต่ละวัน การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการช่วยจัดโอกาสที่ดีเยี่ยมในการฝึกอบรมให้แก่คณะทำงาน

ในประเทศไทย ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรให้มีความต่อเนื่อง โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ (๒๕๔๗) ได้ระบุไว้ในหมวด ๗ ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มาตรา ๕๒ “ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ”

นอกจากนี้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (๒๕๕๔) ได้มีการกำหนดไว้ในคู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘) ระดับการศึกษาปฐมวัย (๒-๕ปี) ตัวบ่งชี้ที่ ๗.๓ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในการจัดให้มีครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็กเพียงพอและมีคุณภาพ โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ๔ ข้อ คือ (๑) มีการบริหารจัดการให้มีจำนวนครู หรือผู้เลี้ยงดูเด็กครบห้อง และมีจำนวนเพียงพอกับจำนวนเด็ก (๒) มีการคัดเลือกและพัฒนาครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็กให้มีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ (๓) มีการคัดเลือกและพัฒนาครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็กให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ (๔) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูหรือผู้เลี้ยงดูเด็กได้รับการอบรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นประจำทุกปี ไม่ต่ำกว่าปีละ ๒๐ ชั่วโมง

ผลจากการสำรวจเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (๒๕๕๔) พบว่าผู้ดูแลเด็กมีวุฒิการศึกษาาระดับปริญญาตรีทางการศึกษามัธยมศึกษา ๓๐.๒๔ ปริญญาตรีสาขาอื่นและสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ ๑๙.๗๑ นอกนั้นจบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จากการสำรวจความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้ดูแลเด็ก (จิระพันธ์ พูลพัฒน์ , ๒๕๕๔) พบว่า ผู้ดูแลเด็กไม่ว่าจะจบ

ปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย สาขาอื่นหรือต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีความต้องการได้รับการอบรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนางานในความรับผิดชอบให้มีคุณภาพมากขึ้น

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น พบว่า บุคลากรที่ทำงานควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยวิธีที่หลากหลายตามลักษณะงาน สำหรับผู้ดูแลเด็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ให้การดูแลและจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัย การพัฒนาวิชาชีพที่น่าจะเหมาะสมวิธีการหนึ่ง คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการ เนื่องด้วยผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับทั้งสาระที่เป็นความรู้ทางวิชาการและได้ฝึกปฏิบัติให้ทำได้จริง เมื่อทำงานกับเด็กปฐมวัยจะสามารถปฏิบัติได้อย่างมีความเข้าใจ

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่มีภารกิจหนึ่ง คือ การส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการศึกษาปฐมวัยที่ดำเนินงานโดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็เป็นส่วนหนึ่งที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญเนื่องจากการศึกษาในระดับนี้ เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มุ่งพัฒนาความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยในทุกด้าน และเต็มตามศักยภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีพื้นฐานเพียงพอสำหรับเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ๒๕๕๕)

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบดำเนินการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดตั้งขึ้นเอง และรับถ่ายโอนจากหน่วยงานต่างๆ ทำให้มาตรฐานการดูแลและจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัยของผู้ดูแลเด็กมีความแตกต่างกันไปตามพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ของตน เพื่อให้ผู้ดูแลเด็ก ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแล และจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับการพัฒนาความรู้ขั้นพื้นฐานด้านวิชาการและมีทักษะในการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ พร้อมประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานที่ปฏิบัติ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น โดยสำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน จึงได้จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นได้จัดทำหลักสูตรการอบรม และข้อสอบเพื่อวัดความรู้ของผู้เข้ารับการอบรมทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัยจากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำเอกสารประกอบการอบรม การจัดทำแบบวัดความรู้ของผู้เข้ารับการอบรม และเป็นวิทยากรให้การอบรม

ในการอบรมเชิงปฏิบัติการได้มีการกำหนดเนื้อหาารายวิชาการอบรมที่ครอบคลุมทั้งการดูแลและจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ ๑๑ หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย (๑) เด็กพิเศษ (เด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ) (๒) สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองอย่างไร

(๓) แนวทางการจัดการชั้นเรียนเพื่อเด็กปฐมวัย (๔) พัฒนาการเด็กปฐมวัย (๕) แนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (๖) การสังเกต การบันทึก การประเมินและการรายงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย (๗) สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย (๘) โภชนาการและการจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย (๙) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย (๑๐) โรคเด็ก การปฐมพยาบาล การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย (๑๑) ความสำคัญของเพลง บทกลอน และกิจกรรมวงกลมสำหรับเด็กปฐมวัย

การทำงานที่เป็นระบบและมีการบริหารจัดการที่ดี น่าจะทำให้ผู้ที่เข้ารับการอบรม มีความรู้ความเข้าใจ และนำความรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติจริงในการทำงานกับเด็กปฐมวัย ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ทำให้ผู้วิจัยสนใจในการประเมินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านความรู้ก่อนและหลังการอบรม และการดำเนินการอบรม

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ดูแลเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากทุกภาคทั่วประเทศที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน ๑๙๐ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี ๒ ฉบับคือ แบบวัดความรู้ ๒ ชุดและแบบประเมินการดำเนินการอบรม ๑ ชุด

๒.๑ แบบวัดความรู้ เป็นแบบวัดความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่อบรม ๑๑ หน่วยการเรียนรู้ จำนวน ๒ ชุด เป็นแบบวัดคู่ขนาน ชุดที่ ๑ สำหรับการวัดความรู้ก่อนการอบรม และชุดที่ ๒ สำหรับการวัดความรู้หลังการอบรม เป็นข้อสอบแบบปรนัยแบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก แต่ละชุดมีคำถามจำนวน ๓๖ ข้อ โดยแบบวัดทั้ง ๒ ชุด มีการสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็กด้าน เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

๒.๒ แบบประเมินการดำเนินการอบรม เป็นแบบประเมินการดำเนินการ ให้ประเมินเมื่อเสร็จสิ้นการอบรม แบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ประเมินด้านเนื้อหาวิชา กิจกรรมและวิทยากร จำนวน ๑๑ ข้อ

ตอนที่ ๒ ประเมินด้านการดำเนินการ จำนวน ๕ ข้อ

ตอนที่ ๓ ประเมินด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม จำนวน ๓ ข้อ

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอบรมและรายวิชาที่ต้องการได้รับการอบรม

แบบประเมินตอนที่ ๑ ตอนที่ ๒ และตอนที่ ๓ เป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) ๕ ระดับได้แก่ดีมาก ดี ปานกลาง พอใช้ และควรปรับปรุง สำหรับตอนที่ ๔ เป็นคำถามปลายเปิด

๓. การอบรมเชิงปฏิบัติการ มีรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

๓.๑ เวลาที่ใช้ในการอบรม จำนวน ๖ วัน ตั้งแต่เวลา ๙.๐๐ – ๑๗.๐๐ น.

๓.๒ เอกสารประกอบการอบรมมี ๒ ชุด

ชุดที่ ๑ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖ จำนวน ๕๖ หน้า

ชุดที่ ๒ เอกสารเนื้อหารายวิชา ๑๑ หน่วยการเรียนรู้ จำนวน ๑๔๑ หน้า

และภาคผนวกเสริมความรู้สำหรับครูปฐมวัย จำนวน ๑๐๗ หน้า

เนื้อหาวิชาสำหรับการอบรม ๑๑ หน่วยการเรียนรู้

- ๑) เด็กพิเศษ (เด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ)
- ๒) สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองอย่างไร
- ๓) แนวทางการจัดการชั้นเรียนเพื่อเด็กปฐมวัย
- ๔) พัฒนาการเด็กปฐมวัย
- ๕) แนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย
- ๖) การสังเกต การบันทึก การประเมินและการรายงานพัฒนาการเด็ก
- ๗) สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย
- ๘) โภชนาการและการจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย
- ๙) การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เด็กปฐมวัย
- ๑๐) โรคเด็ก การปฐมพยาบาล การดูแลสุขภาพและความปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย
- ๑๑) ความสำคัญของเพลง บทกลอน และกิจกรรมวงกลมสำหรับเด็กปฐมวัย

ภาคผนวก

- ๑) มาตรฐานการศึกษาของชาติ
- ๒) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕
- ๓) มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ๔) มาตรฐาน การศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ๕) หลักเกณฑ์การบริหารงานบุคคล พนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๖) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : อีกหนึ่งแนวคิดของการดูแลและการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย
- ๗) การแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กวัย ๓ – ๕ ปี ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๘) การพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๓.๓ การกำหนดเนื้อหาสาระวิชาสำหรับการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีคณะกรรมการพิจารณาหน่วยการเรียนรู้ และกำหนดวิทยากรที่เกี่ยวข้องในแต่ละหน่วย คณะกรรมการประกอบด้วยผู้รับผิดชอบจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข และตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๔ วิทยากร ประกอบด้วยอาจารย์ในสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยของมหาวิทยาลัยต่างๆ เป็นผู้รับผิดชอบเขียนเอกสารประกอบการอบรมในหน่วยการเรียนรู้ที่รับผิดชอบ เป็นวิทยากรเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย สำหรับเนื้อหาทางการดูแลเด็กปฐมวัยเป็นผู้เชี่ยวชาญจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้รับผิดชอบในการเขียนเอกสารประกอบการอบรมในหน่วยการเรียนรู้ที่รับผิดชอบเป็นวิทยากร มีวิทยากรรวม ๑๑ คน นอกจากนี้วิทยากรจะเป็นผู้ออกข้อสอบสำหรับวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม

๓.๕ กิจกรรมและสื่อโสตทัศน วิทยากรแต่ละคนมีอิสระในการออกแบบการอบรมโดยยึดหลักการของผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ให้ข้อมูลที่เป็นพื้นฐานความรู้ทางวิชาการ ทั้งด้านทฤษฎี แนวคิด หลักการ และเน้นการนำความรู้สู่การปฏิบัติด้วยใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการ วิทยากรเตรียมออกแบบกิจกรรม เอกสารหรือวัสดุอุปกรณ์สำหรับการทำกิจกรรม สื่อโสตทัศน และวิธีการในการประเมินผลของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

๓.๖ การประเมินผลการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยรวมมีการประเมินด้วยแบบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม และประเมินการดำเนินการอบรม

๓.๗ ผู้เข้ารับการอบรมครบตามเวลาที่กำหนดจะได้รับวุฒิบัตรในวันสุดท้ายของการอบรมที่แสดงว่าได้รับการอบรมในโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการประจำปี ๒๕๕๕

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการในขณะที่มีการอบรมเชิงปฏิบัติการที่กำหนดไว้เป็นเวลา ๖ วัน โดยวันแรกก่อนอบรม ให้ผู้ดูแลเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ทำแบบวัดชุดที่ ๑ แบบวัดความรู้ก่อนการอบรม และวันที่หกเมื่อได้รับการอบรมครบตามเนื้อหาที่กำหนด ๑๑ หน่วยการเรียนรู้ ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดชุดที่ ๒ แบบวัดความรู้หลังการอบรม และทำแบบประเมินการดำเนินการอบรม

๔.๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

๔.๒.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ดูแลเด็กด้าน เพศ อายุ การศึกษา และประสบการณ์ทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ สำหรับแบบวัดความรู้ก่อนและหลังการอบรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

๔.๒.๒ แบบประเมินการดำเนินการอบรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีการกำหนดคะแนนระดับการปฏิบัติในมาตรฐานค่า และกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติดังนี้

๑) กำหนดคะแนนระดับการปฏิบัติในมาตรฐานค่า

ระดับการปฏิบัติดีมาก	ให้	๕	คะแนน
ระดับการปฏิบัติดี	ให้	๔	คะแนน
ระดับการปฏิบัติปานกลาง	ให้	๓	คะแนน
ระดับการปฏิบัติพอใช้	ให้	๒	คะแนน
ระดับการปฏิบัติควรปรับปรุง	ให้	๑	คะแนน

๒) กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของระดับการปฏิบัติ

คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึง ระดับการปฏิบัติดีมาก

คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึง ระดับการปฏิบัติดี

คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึง ระดับการปฏิบัติพอใช้

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึง ระดับการปฏิบัติควรปรับปรุง

๓.๒.๓ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการบรรยายและตารางประกอบ

ความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ดูแลเด็กจำนวน ๑๙๐ คน เป็นเพศหญิง ๑๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๙.๔๗ เพศชาย ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๓ ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๐๕ รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๓ การศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง จบปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๓๗ รองลงมาคือ ปริญญาสาขาอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๕๒ ต่ำกว่าปริญญาตรีและอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๓๒ และ ๕.๗๙ ตามลำดับ ประสบการณ์ทำงานมากที่สุดระหว่าง ๓ – ๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๐๕ รองลงมา คือระหว่าง ๑๑ – ๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒๑
๒. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่อบรม พบว่าผู้ดูแลเด็กมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่อบรม หลังการอบรมมากกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๐๑ ดังนำเสนอในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาที่อบรมของผู้ดูแลเด็กก่อนและหลังการอบรม

ระยะเวลา	จำนวน (คน)	\bar{X}	SD.	t-test
ก่อนการอบรม	๑๙๐	๒๑.๙๔	๓.๙๕	
หลังการอบรม	๑๙๐	๒๖.๓๒	๓.๐๘	๒๐.๐๗***

*** นัยสำคัญที่ระดับ .๐๐๑

๓. การประเมินการดำเนินการอบรม

การประเมินผลการดำเนินการอบรม นำเสนอผลการวิจัยแบ่งเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ประเมินด้านเนื้อหาวิชา กิจกรรมและวิทยากร พบว่า ในภาพรวมเนื้อหาวิชา กิจกรรมและวิทยากรอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = ๔.๔๗$) เมื่อพิจารณารายข้อ อันดับแรก สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = ๔.๗๙$) รองลงมาคือการสังเกต การบันทึก การประเมินและการรายงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = ๔.๖๒$) โภชนาการและการจัดอาหารสำหรับเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = ๔.๕๓$) ตามลำดับ ดังนำเสนอในตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการประเมินด้านนอกรายวิชา
กิจกรรมและวิทยาการ

นอกรายวิชา	\bar{X}	SD	ระดับการประเมิน	ลำดับ
๑. เด็กพิเศษ (เด็กที่ต้องการความช่วยเหลือ)	๔.๓๙	๐.๕๖	ดี	๙
๒. สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ สร้างสมองได้อย่างไร	๔.๓๖	๐.๕๕	ดี	๑๑
๓. แนวทางการจัดการชั้นเรียน เพื่อเด็กปฐมวัย	๔.๓๙	๐.๖๒	ดี	๑๐
๔. พัฒนาการเด็กปฐมวัย	๔.๔๓	๐.๕๓	ดี	๔
๕. แนวการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	๔.๔๒	๐.๖๙	ดี	๕
๖. การสังเกต การบันทึก การประเมินและการรายงาน พัฒนาการเด็กปฐมวัย	๔.๖๒	๑.๒๑	ดีมาก	๒
๗. สื่อสร้างสรรค์สำหรับ เด็กปฐมวัย	๔.๓๙	๐.๕๖	ดีมาก	๑
๘. โภชนาการและการจัดอาหาร สำหรับเด็กปฐมวัย	๔.๕๓	๐.๕๓	ดีมาก	๓
๙. การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เด็กปฐมวัย	๔.๔๑	๐.๕๔	ดี	๗
๑๐. โรคเด็ก การปฐมพยาบาล การดูแลสุขภาพและความ ปลอดภัยสำหรับเด็กปฐมวัย	๔.๔๐	๐.๖๑	ดี	๘
๑๑. ความสำคัญของเพลง บทกลอนและกิจกรรม วงกลมสำหรับเด็กปฐมวัย	๔.๔๑	๐.๕๓	ดี	๖
รวม	๔.๔๓	๐.๖๓	ดี	

ตอนที่ ๒ ประเมินด้านการดำเนินการ พบว่า ในภาพรวมของการดำเนินการ อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = ๔.๑๙$) เมื่อพิจารณารายข้อ อันดับแรกคือ เจ้าหน้าที่โครงการ ($\bar{X} = ๔.๕๘$) รองลงมาคือ สื่อโสตทัศน ($\bar{X} = ๔.๑๕$) และการให้บริการ ($\bar{X} = ๔.๑๓$) ตามลำดับ ดังนำเสนอในตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการประเมินด้านการดำเนินการ

การดำเนินการ	\bar{X}	SD	ระดับการประเมิน	ลำดับ
๑. สถานที่ ห้องพัก และห้องจัดอบรม	๔.๐๓	๐.๕๓	ดี	๕
๒. อาหารและอาหารว่าง	๔.๐๕	๐.๓๗	ดี	๔
๓. สื่อ โสตทัศน	๔.๑๕	๐.๖๔	ดี	๒
๔. การให้บริการ	๔.๑๓	๐.๕๘	ดี	๓
๕. เจ้าหน้าที่โครงการ	๔.๕๘	๐.๕๙	ดีมาก	๑
รวม	๔.๑๙	๐.๖๒	ดี	

ตอนที่ ๓ ประเมินด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = ๔.๕๔$) เมื่อพิจารณารายข้อ อันดับแรกคือ ประโยชน์และความสำคัญของโครงการต่อการพัฒนาผู้ดูแลเด็กเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = ๔.๖๕$) รองลงมาคือหลักสูตรการอบรมทั้งหมดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ($\bar{X} = ๔.๕๑$) ดังนำเสนอในตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ประโยชน์ที่ได้รับ	\bar{X}	SD	ระดับการประเมิน	ลำดับ
๑. หลักสูตรการอบรมทั้งหมดสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	๔.๕๑	๐.๕๒	ดีมาก	๒
๒. สามารถนำความรู้ไปขยายผลเพื่อสร้างเครือข่าย	๔.๔๓	๐.๕๑	ดี	๓
๓. ประโยชน์และความสำคัญของโครงการต่อการพัฒนาผู้ดูแลเด็กเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัย	๔.๖๕	๐.๖๕	ดีมาก	๑
รวม	๔.๕๔	๐.๕๖	ดีมาก	

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอบรมและรายวิชาที่ต้องการได้รับการอบรมเพิ่มเติม

ผู้ดูแลเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอบรมและรายวิชาที่ต้องการได้รับการอบรมเพิ่มเติม

๔.๑ ผู้ดูแลเด็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการอบรมและรายวิชาที่ต้องการได้รับการอบรมเพิ่มเติม พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีข้อเสนอแนะทั้งหมด ๑๒ ข้อ สรุปประเด็นสำคัญของข้อเสนอแนะได้ดังนี้ (๑) ให้เพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมในหัวข้อสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยให้เหตุผลว่า ครูได้มีโอกาสนำไปปฏิบัติมากที่สุด (๒) ให้จัดรายวิชาที่มีเนื้อหาทางวิชาการมากกว่าปฏิบัติไว้ในช่วงเช้า (๓) ให้มีการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ (๔) ให้มีการอบรมอย่างต่อเนื่องทุกปี เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการนำไปพัฒนาเด็ก (๕) เอกสารประกอบการอบรมเนื้อหาดีมาก แต่ควรทำการพิสูจน์อักษรเพื่อความสมบูรณ์ของเอกสาร และ (๖) ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับอาหาร ที่พัก การจัดจำหน่ายของ

๔.๒ รายวิชาที่ต้องการได้รับการอบรมเพิ่มเติม พบว่า ผู้ดูแลเด็กได้มีข้อเสนอแนะทั้งหมด ๒๔ ข้อ สรุปรวมกลุ่มรายวิชาได้ดังนี้ (๑) ด้านการดูแลและการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย ได้แก่ EQ IQ ของเด็กปฐมวัย การอบรมเลี้ยงดูเด็กพิเศษ แนวทางการจัดการชั้นเรียน แนวทางการจัดประสบการณ์ประจำวัน การเลือกใช้สื่อและของเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย นิทาน เพลง เกม และนันทนาการสำหรับเด็กปฐมวัย นวัตกรรมจัดการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียน การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โภชนาการสำหรับเด็กปฐมวัยเกี่ยวกับหลักการปรุงอาหาร การบันทึกและประเมินพัฒนาการเด็ก การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับเด็กอายุ ๒-๕ ปี (๒) ด้านเสริมความรู้การปฏิบัติงาน ได้แก่ มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงาน การพัฒนาบุคลากร การแสดงออกสำหรับครูปฐมวัย การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก การจัดทำรหัสงานเอกสารในศูนย์พัฒนาเด็ก การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงาน

อภิปรายผล

การจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ดำเนินการตรงตามความต้องการจำเป็นที่ผู้ดูแลเด็กจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีความสามารถในการดูแลและการจัดการศึกษาปฐมวัยได้อย่างมีคุณภาพ โดยจะมีการจัดดำเนินการเป็นประจำทุกปี โดยผู้เข้ารับการอบรมทั้งผู้ที่จบระดับปริญญาตรีทางการศึกษาปฐมวัย จบปริญญาตรีสาขาอื่นๆ หรือต่ำกว่า การดำเนินการอบรมเป็นไปอย่างสอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๒

มาตรา ๕๒ ที่กำหนดให้พัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง และข้อกำหนดในเกณฑ์การพิจารณา ข้อ ๔ ดังข้อที่ ๗.๓ ของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ที่ระบุไว้ว่าส่งเสริม สนับสนุนให้ครูหรือผู้เลี้ยงเด็กได้รับการอบรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นประจำทุกปี ไม่ต่ำกว่าปีละ ๒๐ ชั่วโมง ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับเงินจัดสรรจากรัฐบาลหรืออาจเป็นเงินจัดสรรของท้องถิ่น เพื่อมอบเป็นค่าใช้จ่ายในการอบรมให้แก่ผู้ดูแลเด็กเป็นประจำทุกปี ซึ่งการดำเนินการเช่นนี้ น่าจะเป็นการเสริมความมั่นใจในการทำงานอย่างมีคุณภาพให้แก่ผู้ดูแลเด็กได้

ผลจากการประเมินด้านเนื้อหาวิชา กิจกรรมและวิทยากร พบว่า อันดับแรกที่ได้รับ การประเมินสูงสุด คือ สื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย และได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรายวิชา ที่อบรม ให้เพิ่มเวลาในการจัดกิจกรรมสื่อสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย และมีการอบรมเพิ่มเติมในเรื่องของสื่อ โดยได้ระบุเหตุผลว่าเป็นรายวิชาที่ครูได้มีโอกาสนำไปสู่การปฏิบัติมากที่สุด จากการสังเกตการสอนในรายวิชาพบว่าวิทยากรจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทำสื่อ เพื่อนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบในการทำกิจกรรมต่างๆ และการนำแนวคิดไปสอนเด็ก ในกิจกรรมสร้างสรรค์

สิ่งที่ได้รับจากการอบรมน่าจะมี ความแตกต่างจากที่เคยได้เรียนมาสำหรับผู้จบทาง การศึกษาปฐมวัย และน่าจะเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับผู้ที่ไม่จบทางด้านการศึกษาปฐมวัย อุปกรณ์ต่างๆ ที่วิทยากรนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงาน มีความหลากหลายทั้งวัสดุธรรมชาติ วัสดุเหลือใช้ และวัสดุที่แสวงหาได้จากสิ่งแวดล้อมรอบตัว งานที่สร้างสรรค์นำไปใช้ได้ ในกิจกรรมเพื่อพัฒนาทางภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ให้แก่เด็ก ผู้เข้ารับการอบรมมีความสุข สนุกสนาน และใส่ใจในการฝึกปฏิบัติและนำเสนอ ผลงาน กิจกรรมต่างๆ ที่ทำนอกจากจะช่วยกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของครูแล้ว น่าจะเป็นผล ต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาเด็กปฐมวัยได้ตามจุดหมาย ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖ สำหรับเด็กอายุ ๓-๕ ปี ในข้อ ๓ มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข ข้อ ๕ ชื่น ชมและแสดงออกทางศิลปะ _ _ _ _ _ ข้อ ๑๐ มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้ เหมาะสมกับวัย และข้อ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ , ๒๕๕๖ : ๓๑)

ผลการประเมินด้านการดำเนินการ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับดี และอันดับแรกที่ได้รับ การประเมินสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่โครงการในการอบรมมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้บริการ ๒ คน เป็นผู้มีส่วนประสมการณ์ในการจัดการอบรมทำให้เข้าใจงานสามารถจัดวางระบบงาน และดูแลให้ กิจกรรมตลอด ๖ วัน ดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น มีความสามารถในการแก้ปัญหา และตัดสินใจได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ เมื่อเจ้าหน้าที่โครงการ มีความสามารถสูง

การควบคุมดูแล ทั้งเรื่องของสถานที่ อาหาร สื่อโสตทัศน ก็สามารทำได้ดี ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้สึกที่ดีต่อการให้บริการด้านต่างๆ

การวางแผน กำหนดงานให้ชัดเจนมีเวลาให้เพียงพอสำหรับการเรียนรู้ การปฏิบัติ การนำแนวคิดและเทคนิคใหม่ๆ ไปประยุกต์ใช้ มีการประเมิน และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาบุคลากร

ผลการประเมินด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก และมี ๒ รายการที่ได้รับการประเมินดีมาก คือ ประโยชน์และความสำคัญของโครงการ ต่อการพัฒนาผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กปฐมวัย และหลักสูตรการอบรมทั้งหมด สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ผลการประเมินเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ ประสบความสำเร็จ เพราะตรงตามความต้องการในการพัฒนาของผู้เข้ารับการอบรม และผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปพัฒนางานของตนได้ เนื้อหารายวิชาที่กำหนดไว้ ๑๑ หน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาระที่ครูปฐมวัยควรจะมีของ The Association for Childhood Education International (1998) , Massachusetts Department of Education (2003) และ National Association for the Education of Young Children (2008) และการใช้วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติทำให้ที่ผู้เข้ารับการอบรมได้รับทั้งสาระที่เป็นความรู้ และเข้าใจในการนำไปปฏิบัติเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ดูแลเด็กในการทำงาน สำหรับเอกสารประกอบการอบรมมีรายละเอียดและตัวอย่างมากเพียงพอที่ผู้เข้ารับการอบรม จะใช้เป็นคู่มือสำหรับอ่านทบทวนได้ในขณะทำงาน

สรุป

ผลการประเมินทั้งหมด สรุปได้ว่า โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้ผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพขั้นพื้นฐานในการดูแลและการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้กับเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การดำเนินการในการพัฒนาควรต้องดำเนินการต่อเนื่องทุกปี รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคงต้องจัดงบประมาณสนับสนุน โดยคำนึงถึงความต้องการ ความสะดวกในเรื่องของเวลาและสถานที่ของผู้เข้ารับการอบรม รวมถึงให้ผู้เข้ารับการอบรมมีโอกาสนำเสนอเรื่องที่ต้องการได้รับการพัฒนาด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

จิระพันธ์ พูลพัฒน์. (๒๕๕๔). การประเมินตนเองด้านคุณลักษณะครูปฐมวัยของผู้ดูแลเด็ก
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร: <http://www.pecerathailand.com>

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน.(๒๕๕๔) **คู่มือการประเมินคุณภาพ
ภายนอกรอบสาม (พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๘) ระดับการศึกษาปฐมวัย (๒-๕ปี)
ฉบับสถานศึกษา.พ.ศ. ๒๕๕๔.** กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐาน
และประเมินคุณภาพการศึกษา.

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน.(๒๕๕๔) **โครงการวิจัยเรื่อง
สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก (เล่มที่ ๒/๒)**

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน.(๒๕๕๗) **พระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๕**

กรุงเทพมหานคร : สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา

ศึกษาธิการ , กระทรวง (๒๕๕๖) **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, กรม. (๒๕๕๕) **เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการ**

**โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ประจำปี ๒๕๕๕** กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ภาษาอังกฤษ

Burchinal , M., Hower , C., Cryer,D.,and Clifford , R.M.,(2002) “Caregiver training and
classroom quality in childcare centers,” **Applied Developmental Science** ,
6 : 2-11.

Click, P.(2000) “12 Staff supervision and training,” **Administration of schools for
young children .5th ed.**, New York : Delmar Learning.

Council of Australian Governments (2009) **National quality standard for early
childhood education and care and school age care.** (online)

Eheart, B.K. (1987) , **Eric clearinghouse on elementary and early childhood education**, Urbana IL.

Massachusetts Department of Education (2005). **Early childhood program standards for three and four year olds**. Massachusetts : Massachusetts Department of Education.

National Association for the Education of young Children (2008), **NAEYC Academy for early childhood program accreditation** ,
<http://www.naeyc.org/academy/standards/standard> 1 –10.

Sciarra,D.T. and Dorsey, A.G. (2003), “Chapter 15 Providing for personal and professional staff development,” **Developing and administering a childcare center**, New York : Delmar Learning.

The Association for Childhood Education International (1998) **ACEI position paper preparation of early childhood teachers**. (online)

Whitebook, M (1995) “What’s good for child care teachers is good for our country’s children,” **Young Children**, 50 : 40 – 44.